CONȘTIINȚA COSMICĂ
CA TEMĂ DE REFLECȚIE ARTISTICĂ/MUZICALĂ
(Partea I)

Prof. univ. dr. MIHAELA VOSGANIAN
Universitatea Națională de Muzică București

Mihaela VOSGANIAN – compozitor/ interpret dinamic (voce, percuție midi, electronică *live*) – este absolventă a Universității Naționale de Muzică din București, la clasa profesoarei Myriam Marbé, unde a obținut și titlul de doctor; în prezent, profesor de compoziție și polifonie la aceeași instituție. Este fondatoarea „trans-realismului arhetipal", o nouă orientare estetică spirituală care propune reinstaurarea funcțiilor arhetipale ale artei – ritualul, catharsis-ul, vindecarea și extazul – și exprimarea unei forme diferite a suprarealismului, trans-realul, care iese din stări de conștiință extinse. A susținut prelegeri la festivaluri și conferințe internaționale. Înregistrată pe DVD și CD-uri (inclusiv 6 CD-uri de autor), muzica ei a fost interpretată în România și în străinătate. Ca fondatoare și coordonator artistic al Grupului de Muzică și Dans Contemporan INTER-ART a susținut numeroase turnee internaționale. A fost directorul festivalurilor SIMN și Multi Sonic Fest și director fondator al stagiunii FORUM-ART. Este președinte ale Asociației Române a Femeilor în Artă, din 2001.

REZUMAT

Viața în existență, ca formă temporară a ființării, presupune evoluție, respectiv un *perpetuum mobile*, o transformare și o renaștere, un parcurs dinamic al conștiinței cosmice. O atare conștientizare a ideii de evoluție este posibilă doar omului, acelei entități întrupate pe care o considerăm cea mai înaltă, la nivel de conștiință de sine, care include gândire, rațiune și imaginație. Dar omul poate accesa un nivel superior, acela al conștiinței cosmice, care reflectă înțelegerea realităților/ dimensiunilor lumilor subtile/ascunse, puse în legătură cu teoriile vidului cuantic, ale mecanicilor cuantice sau ale câmpurilor unificate. Dacă agreăm ideea că prin trăiri extatice, rezultate din practică de meditație și rugăciune, ne putem alinia la aspecte ale conștiinței cosmice, conștientizări legate de existență, ființare, evoluție interioară; sunt tot atâtea teme care au preocupat pe artiștii tuturor timpurilor care s-au îndreptat spre o tematică a căutării căii spirituale și a comunicării cu lumea simbolurilor. Nu de puține ori această căutare a Graal-ului, aspirație a multor compozitori mai vechi dar și mai noi, poate implica experiențe lăuntrice ce țin de o experiență a renașterii spirituale, care circumscriu o zonă de explorare trans-personală, trans-subiectivă și suprasenzorială. Ca artist contemporan care împărtășesc aceeași căutare a uniunii cu nivelul conștiinței cosmice, tind către o expresie artistică a unei arte totale, sincretice.

Cuvinte cheie: conștiința cosmică, evoluția conștiinței, tradiții, compozitorii occidentali, viață și creație, opusuri personale

…dependent de ființarea care nu este el însuși,
omul este totodată departe de a fi cu adevărat
stăpânul ființării care este el însuși.
Martin Heidegger

1. Tema evoluției conștiinței în diferite tradiții sau în știința și practica modernă

Viața în existență, ca formă temporară a ființării, presupune evoluție, respectiv un *perpetuum mobile*, o transformare și o renaștere, altfel spus, un parcurs dinamic al conștiinței cosmice. O atare conștientizare a ideii de evoluție este posibilă doar omului, acelei entități întrupate pe care o considerăm cea mai înaltă, dacă ne raportăm, cel puțin, la sistemul nostru solar. Dar nici el, omul, nu stăpânește cu adevărat propria lui trăire în existență și cu atât mai puțin propria ființare, de dincolo de existență, decât când devine conștient și se pune în slujba propriei sale evoluții spirituale.

Cum aprecia Petre Țuțea, „autonomia spirituală a omului este iluzorie… Fără credință și Biserică, omul rămâne un simplu animal rațional și muritor, raționalitatea având doar caracterul unei mai mari puteri de adaptare la condițiile cosmice decât restul dobitoacelor. Când zici că omul e un animal rațional, atributul raționalităților îl distinge de restul vietăților, nesocotind-l din perspectiva morții absolute. Moartea devine relativă, ca o trecere numai prin religie/știință, oricât de savantă, nesocotind omul decât aparent din regnul animal. Nicio consolare că eu mă deosebesc de elefant sau de capră pentru că fac silogisme, dacă apar și dispar în mod absurd din natură.”[1]

Cu alte cuvinte, dacă nu conștientizez cine sunt?, ca entitate terestră, deși sunt om, nu îmi valorific nici pe departe atributele mele ființiale, de entitate cosmică, una cu universul, cu deosebire cele care mă definesc ca ființă superioară animalului.

Tot Țuțea afirma, într-unul din interviurile televizate din 1990, că adevărul trebuie să fie revelat ca să devină adevăr și revelarea se poate face doar prin credință, evident, într-o năzuință către perfecțiunea divină. „Altfel omul este un animal care vine de niciunde și pleacă nicăieri”.[2]

Îndeobște, oamenii consimt primele două forme de conștiință prezente la ființele vii, arătate încă din 1901 de psihiatrul canadian Richard Maurice Bucker

[1] Interviu cu Petre Țuțea, https://doxologia.ro/, accesat la 1 ianuarie 2018.
[2] *Ibidem*.

(în *Cosmic Consciousness: A Study in the Evolution of the Human Mind*)[1], respectiv conștiința simplă (prezentă deopotrivă la om dar și la animale) și conștiința de sine (a oamenilor, incluzând gândire, rațiune și imaginație; cea de-a treia formă, a conștiinței cosmice, este o formă mai înaltă și totodată spirituală, pe care oamenii obișnuiți nu o posedă, care presupune o înțelegere profundă a adevărurilor înalte ale vieții eterne și a relației cu Dumnezeu și cu întregul univers. Totodată, acest tip înalt de conștiință, reflectă înțelegerea realităților/dimensiunilor lumilor subtile/ascunse, care, după cum arată și Deepak Chopra în interviurile și workshop-urile sale și deopotrivă legate de cartea sa *The Future of God*[2], pot fi puse în directă legătură cu teoriile vidului cuantic (punctul 0 de energie, ca suport non fizic al manifestărilor energetice și materiale din actualul spațiu-timp[3]) sau cu cele ale mecanicilor cuantice (care studiază comportamentul materiei și energiei la scară atomică și a particulelor subatomice, respectiv undelor[4]) sau al câmpurilor unificate (contribuțiile lui Einstein și teoria Super/Corzilor[5]).

Probabil că unii dintre noi putem agrea faptul că, prin trăiri extatice (rezultate din practică de meditație și rugăciune), ne putem alinia la aspecte ale conștiinței cosmice, dar cu siguranță, unul dintre momentele sigure de contact cu adevărul este momentul morții, când oamenii se întâlnesc, pentru o fracțiune de secundă, cu ei înșiși, cunoscându-și toate întrupările și morțile anterioare. Acest *flash* este însă atât de scurt, încât nu toți oamenii pot conștientiza clar momentul respectiv.[6] De altfel, mulți căutători spirituali speculează că un al doilea moment de acest fel ar fi chiar momentul nașterii, în care conștientizăm motivația renașterii, a trecerii (din nou), în trup, fapt pe care îl uităm apoi cu desăvârșire, poate o lungă perioadă din viață sau chiar de tot, pe parcursul unei existențe.

Există mai rar oameni care au suferit morți clinice violente și care pot vedea nu numai propriile treceri și întrupări, ba chiar mai mult, „pot percepe printr-un *flash* cognitiv intens, toată istoria planetei Pământ, păstrată în depozitul psiho-informațional – memoria akashică – a Spiritului Pământului."[7]

Dacă nu facem parte dintre cei care au trăit o atare experiență, mai mult ca sigur, ca artiști conștienți de spiritualitate, putem percepe ideea evoluției și a renașterii, cel puțin din perspectiva vieții noastre actuale, dar cu mult mai adevărat și mai profund ar fi să o integrăm din perspectiva eternității, a conștiinței

---

[1] R. M. Bukner, *Cosmic Consciousness: A Study in the Evolution of the Human Mind*, Innes & Sons, Philadelphia, 1905, pp. 29-45.

[2] https://www.youtube.com/watch?v=91RCukg5BGo, accesat la 20 octombrie 2018.

[3] http://www.fortasigratie.ro/realitati-contemporane/vidul-cuantic.htm, accesat la 23 octombrie 2018.

[4] *Ibidem*.

[5] În *Teoria Corzilor* particulele elementare sunt alcătuite din corzi întinse sub tensiune, aflate sub excitație și care plutesc în spațiu-timp. Ref. https://www.descopera.org/teoria-corzilor-si-teoria-m/, accesat la data de 20 octombrie 2018.

[6] Cristian Gănescu, *Omul în afara trupului,* București, Editura Alaya, p. 2.

[7] *Ibidem*.

perpetue. Cu siguranță, cu cât mai conștienți de sine devenim, din punct de vedere spiritual, cu atât mai mult ne reamintim din parcursul nostru existențial sau chiar din statutul nostru ființial și în acest fel, putem face o contribuție, prin arta noastră, și celorlalți.

Cât de adevărată și prezentă mi se pare, în acest context, afirmația lui Friedrich Nietzsche: „Învățătura despre renaștere este o cotitură în istoria omenirii".[1] Evident, ne putem gândi la ideea de renaștere în cel puțin două feluri diferite, ori ca reîntrupare a sufletului/spiritului nemuritor, ori ca renaștere spirituală, ce se poate realiza pe parcursul unei singure întrupări/existențe. O astfel de conștientizare implică deschiderea pentru acceptarea unor adevăruri, poate diferite de cele ale noastre comune (ale *ego*-ului nostru).

Ceea ce acum câteva sute de ani era adevărat și valabil, acum poate să fie înțeles diferit, sau dimpotrivă, ceea ce acum 2000 de ani era valabil și ulterior a fost negat, poate fi redescoperit ca fiind foarte actual. În fiecare clipă suntem noi, dar în același timp vom fi un altul sau o alta, cu o altă înțelegere și percepție a realității și cu un prezent în continuă devenire. Fiecare din noi ne modelăm propria realitate și, de fapt, prin inter-conectivitate, determinăm realitatea însăși.

Dacă mai toate tradițiile orientale susțin în unanimitate perspectiva trecerilor succesive și a reîntrupării, a faptului că sufletul vine de undeva și se duce undeva după moarte, fiind o meta-structură a corpului, în Occident, din lipsa unor dovezi științifice, ideea migrării sufletului – metempsihoza – a fost, până la jumătatea secolului trecut, mai degrabă o problemă de convingere sau abordare personală.

În legătură cu această temă, bine-cunoscutul filozof german Arthur Schopenhauer aprecia, ironic: „Dacă un oriental m-ar ruga să definesc Europa, aș fi nevoit să răspund în felul următor: Europa este acea parte a lumii unde bântuie credința că omul a fost creat din nimic, iar actuala viață nu este altceva decât prima intrare pe scena vieții."[2]

Oricât de adepți și practicanți ai creștinismului am fi, ne putem totuși întreba la un moment dat: oare, care poate fi sensul de a te naște doar o singură dată, după care sufletul tău să rămână totuși în eter, nu se știe unde și mai ales de ce? Cu siguranță că orice căutător al spiritului, fie el filozof, teolog sau artist, sau orice altceva, ar fi tentat să caute mai departe de propria îndoctrinare religioasă și ar găsi, mai mult sau mai puțin, răspunsuri în alte culturi sau tradiții decât cele în care a fost educat.

Bunăoară, adepții teoriei tradiției primordiale susțin că toate tradițiile, inclusiv cele trei direcții monoteiste de bază – creștinismul, iudaismul și islamismul – sunt de fapt tradiții secundare, care se circumscriu celei dintâi și au originea

---

[1] Citatopedia.

[2] Gy. Tibor Ujlky, *Regresia Pranadi. Tehnica tibetană a iertării. Eliberarea prin reamintire*, Editura Imprimeria de Vest, Oradea, 2013, p. 17.

comună a aceluiași ou arhetipal. Într-o astfel de viziune, tezaurul cunoașterii, templul adevărului etern, este tradiția/religia primordială, cu dublul calificativ indicat etimologic, de transmitere a ritualurilor sau a naturii riturilor (*tradere* = livrare, a transmite), dar și de unire a pământescului cu cerescul (*reliegere* = unire).

Dacă consimțim deopotrivă postulatul filozofului și metafizicului Frithjof Schuon, și el exponent al *religio perennis* (religiei primordiale), referitor la „unitatea transcendentă a religiilor"[1], am înțelege mai bine temeiul tradiției primordiale, care le conține potențial pe toate, și faptul că celelalte (tradiții/religii) ar fi „proiecții ale sale, prin exemplu relației cognitive și cauzale dintre unu și multiplu."[2]

Indubitabil mi se pare faptul că orice religie sau tradiție transmite, într-un fel sau altul, ideea subliniată de René Guénon, în mai multe dintre lucrările sale (*Symboles fondamentaux de la Science sacrée*[3]), de întoarcere a tuturor lucrurilor la starea lor primară/inițială și care, de altfel, reflectă prototipul Adamic – denumit *Tzelem*, în Kabbala – creat după imaginea lui Dumnezeu (*Imago Dei).*

Diferența între tradiții apare reflectată în viziunea temporală distinctă, fie liniară, la teologiile occidentale, fie ciclică, la teoriile orientale aplicate eshatologiei și soteriologiei[4]. Deși viziunea iudeo-creștină despre apocalipsă pare să se apropie de predicțiile erei *Kali-Yuga* (*Visnu-purana* hindusă), cele două tipuri de cronologii se disting fundamental prin faptul „că timpul rectiliniu tinde către infinit, în timp ce timpul ciclic revine către punctul său de plecare, cel puțin logic," de fiecare dată cu începerea unei noi *Manvantara* – durata unei umanități pământene.[5]

O scurtă revizuire a învățăturilor istoriei ne arată că ceea ce este deopotrivă comun în toate tradițiile și, de altfel, derivă din tradiția primordială, este fără îndoială tema sensului evolutiv al ființării terestre, legată intrinsec de tema reîntrupării, ambele fiind expuse, afirmate sau arătate deopotrivă în diverse tipuri de manifestare artistică.

Tăblițele de smarald ale lui Thoth, atlantul[6] (datate 36.000 î. H.), purtate ca pe un talisman de preoții Marii Piramide din Khem (Egiptul antic), vorbesc despre o Lege Supremă a Adevărului care conține toate Cheile ce guvernează Viața Eternă și Calea Luminii:

„Căci doar în Căutarea Adevărului putea Sufletul meu
să se liniștească și flacăra din mine să se stingă.
De-a lungul epocilor am trăit,

---

[1] Chiar titlul lucrării *Despre unitatea transcendentă a religiilor*, Humanitas, București, 1994.
[2] Jean Tourniac, *Melchisedec sau tradiția primordială*, Editura Herald, București, 2009, p. 27.
[3] René Guenon, *Symboles fondamentaux de la Science sacrée*, Les Éditions Gallimard, Paris, 1962.
[4] Ambele fiind teologii ale mântuirii și trecerii (finale) în spațiul divinului.
[5] Jean Tourniac, *op. cit*., p. 29.
[6] Cel care s-a întrupat și ca *Hermes Trismestigsus* (de trei ori născutul), *Tăblițele de smarald ale lui Toth/The Emerald Tablets of Thoth the Atlantean*, http://www.crystalinks.com/emerald.html.

urmărind-i pe cei din jurul meu gustând din cupa morții
și întorcând-se apoi în lumina vieții."

(Tăbliță 1. *Istoria lui Thoth, Atlantul)*

„Amintește-ti, omule, că tot ce există e doar o altă formă a ceea ce nu există.
Orice formă de viață trece în altă formă de viață
iar tu nu faci excepție de la această lege.
Respectă Legea, căci totul e Lege.
Nu căuta ce nu ține de Lege, căci așa ceva există doar în iluzia simțurilor".

(Tăbliță 3. *Cheia înțelepciunii)*

„Caută, omule, să descoperi calea ce te duce spre VIAȚA eternă ca un SOARE.
Ieși de sub valul Întunericului.
Caută să devii o Lumină în lume."

(Tăbliță 9. *Cheia Libertății Spațiului*)

Cartea sfântă hindusă scrisă în limba sanscrită, *Rig-Veda (*1700–1100, î. H.), cea mai veche scriptură hinduistă, căreia i se atribuia o provenienţă supranaturală, este și cea mai complexă și mai elaborată filozofie a temei reîntrupărilor. Ea vorbește de reîntruparea imediată a sufletului (*atman*), după moarte, în funcție de *Karma,* legea cauzei și a efectului, fie după caz din nou în oameni, sau, chiar și într-un regn inferior – de altfel, o temă controversată pe care o vom detalia mai târziu.

Cartea Egipteană a Morților (1450, î. H.), dăltuită printre picturile camerelor mortuare din Valea Regilor, ne vorbește despre credința în continuitatea vieții sufletului **Ka** (conștiința de sine), după părăsirea trupului **Ba** (principiul dătător de viață). În viziunea înțelepților egipteni, **Ka** putea să stea mai departe în mormânt, sau putea să se transfere în alt corp, dimpreună cu memoria vieții anterioare.

„Vremea-mi este fără de început
Și fără de sfârșit,
Moștenirea-mi este nemurirea
Și veșnicia."

(*Cartea Egipteană a Morților,* 1450, î. H.*)*

Buddha**,** acum mai bine de 2500 de ani, propovăduia și el despre condiționarea sufletului după moarte, tot în funcție de *Karma.* Conform învățăturilor lui Buddha, pentru a întrerupe ciclul *samsara* (naștere, suferință, moarte, reîncarnare), și pentru a accede spre *Nirvana* (fericirea supremă), omul are nevoie să atingă *bodhi* (trezirea, iluminarea) și aceasta nu prin preluarea absolută a cunoașterii (de la maestru la discipol), ci prin valorificarea propriei experiențe. Buddha susținea că doar și prin simpla rostire, citire, recitare sau auzire a *Sutrelor Mahayana* (versuri sacre ale revelațiilor solitudinii) se poate șterge o mare cantitate a încărcăturii karmice.

De asemenea, toată mitologia greacă abundă în misterele reîntrupării, patronul sufletelor fiind zeul Dionysos. Mai mult ca sigur că reprezentanții școlilor ezoterice grecești – Herodot, Pitagora, Platon, Plotin – au preluat cunoașterea egipteană despre nemurirea sufletului și despre procesul mântuirii.

În *Dialogurile* sale, cu precădere în *Phaidon (Despre suflet)*, Platon considera că „sufletele noastre existau și înainte de a se afla în acest chip uman, despărțite de trup și înzestrate cu puterea de a gândi", iar tot ce învățăm este doar o readucere aminte: „aceia despre care spunem că învață nu fac altceva, în cursul vieții, decât să-și amintească, iar a învăța înseamnă a-ți reaminti"[1]. În opinia lui, un suflet, ca să se mântuie, ar fi trebuit să se îmbrace în trup de minimum 10.000 de ori. El recomanda, chiar și filozofilor, o viață plină de virtuți: „Prin urmare, înțelegând că nu trebuie să se împotrivească acestei eliberări, sufletul celui cu adevărat filosof se ține cât mai departe cu putință de plăceri și dorințe, de suferințe și de spaime."[2]

Plotin, fondatorul școlii neoplatonice, ne îndeamnă să conștientizăm și să tindem spre binele sufletului nostru divin, care înseamnă iubirea, dincolo de frumusețea efemeră:. „... tot așa și sufletul iubește binele, deoarece a fost atras chiar de el spre iubire de la început. Si, fiindcă are la îndemână iubirea, nu mai așteaptă amintirea pe care o evocă frumusețile sensibile, iar cu iubirea din el, deși nu știe că o are, caută mereu și, în dorința lui de a fi purtat spre binele divin, disprețuiește lucrurile de aici, iar când vede frumusețile din acest univers, îl cuprinde dezgustul pentru ele, fiindcă le vede (captive) în cărnuri…"[3]. Totodată, ne arată Plotin, sufletul este susținut de inteligență în tendința lui spre bine: „Sufletul devine, deci, liber când se străduiește neîmpiedicat spre bine cu ajutorul inteligenței, și ceea ce face prin inteligență stă în puterea sa... ".[4]

Zoharul, parte integrantă a *Kabbalei* (doctrina ezoterică iudaică), cuprinde, de asemenea, învățături referitoare la modurile de manifestare ale esenței divine și despre necesitatea reîntrupării ca proces al dezvoltării sufletelor:

„Sufletele trebuie să se întoarcă în substanța
cea mai înaltă, acolo unde își au originile.
Pentru aceasta, însă, sufletele trebuie să-și
Dezvolte toate virtuțile, ale căror germeni
Sunt sădiți în noi și dacă nu pot realiza
Această stare în decursul unei vieți
Atunci trebuie să înceapă una nouă.
Apoi din nou o alta și tot așa până ating
Acea stare în care sunt pregătite de a se reuni cu Dumnezeu."

---

[1] Constantin Noica, *Interpetarea la Phaidon,* ed. cit., p. 78.
E.book, https://www.scribd.com/document/335353038/PLATON-Phaidros-Interpretare-pdf
[2] *Idem*, p. 90.
[3] Plotin, *Enneade* VI, 7 (38) 31-32, Editura IRI, București, 2007, p. 35.
[4] *Idem*, 8(39), 6-7, p. 373.

(Zohar, Cartea splendorii)

Chiar și *Coranul,* cartea sfântă islamică, face referiri la migrarea sufletului ca algoritm al reînnoirii și evoluției:

„Allah a creat ființele simțitoare,
Apoi le retrimite pe pământ din nou și din nou,
Până se întorc la el.
Cum ai putea să-L negi pe Allah,
Care, după ce ai murit, ți-a dat din nou viață
și, după ce îți ia din nou viața, te învie din nou,
până ce, în cele din urmă, te întorci la El."

(Noul Coran)

Și mai elocvente mi se par afirmațiile unor importanți propovăduitori creștini, din diverse timpuri, care pentru mulți ar părea poate nu numai surprinzătoare, ci de-a dreptul eretice. Să luăm de exemplu afirmațiile din lucrarea *De principiis* a lui Origen Adamantius (182-254), fondator al învățăturilor Bisericii și profesor la catedra religiilor la școala din Alexandria.

„Fiecare suflet vine pe lume întărit de victoriile sale
Și slăbit de insuccesele sale din viața anterioară…
Faptele sale din această viață hotărăsc locul său
În existența care urmează."

Însuși Sf . Grigore Luminătorul (325-332), propovăduia cum că:

„Este imperios necesar ca sufletul să se purifice
și dacă acest lucru nu se întâmplă într-o viață pământească,
atunci trebuie realizat și în viețile următoare."

Toate aceste argumente pledează pentru ipoteza că sufletul nu numai că este nemuritor, dar este parte din conștiința universală și este cel care însoțește corpul în fiecare din întrupările sale, asigurându-i astfel creșterea spirituală. El este singurul „liber să călătorească prin spațiu și are o viață care e cu adevărat viață".[1]

„Sufletul nu poate fi pierdut ci doar individualitatea sufletului care creează separarea, doar ea poate fi pierdută". Adevărata moarte este pierderea identității, separarea de Forța Creatoare. Revenirile în corp de multe ori, creează de fapt „oportunități ca sufletul să evolueze până devine o entitate completă prin sine sau până când s-a scufundat cu totul".[2] De multe ori însă, deși nu poate fi pierdut, sufletul poate să nu mai știe cine este iar entitatea este pusă în situații limită ca să înțeleagă lecția. Forma extremă a acestui fenomen este moartea clinică.

Practica medicală a ultimelor decenii, mai cu seamă reanimarea, a ajuns la performanțe de reîntoarcere din moartea și implicit confirmarea trecerii în lumea

[1] Thoth, Tăbliță 9. Cheia Libertății Spațiului.
[2] Ambele citate din Edgar Cayce, *Sufletul și Spiritul,* Editura Adevăr divin, Brașov, 2009, p. 49.

de dincolo. Medici de renume, bunăoară doctorul Raymond Moody, în *Viața de după viață*[1] au concretizat, în cărți de pionierat, rezultatul muncii lor, pe baza mărturiilor tulburătoare ale pacienților care au trecut prin moarte clinică. Ele sunt legate de fenomene de percepție din afara corpului (de undeva de sus), a ceea ce se întâmplă în imediata apropiere, dar mai cu seamă povestesc despre călătoria printr-un tunel întunecat către lumină și întâlnirea cu rudele decedate sau cu entități de lumină.

Experiențe similare pot fi trăite deopotrivă în regresii sau progresii puternice. Cine a trecut prin astfel de trăiri, cu siguranță nu mai are dubii asupra trecerilor succesive ca sens implicit al propriei evoluții la nivelul conștiinței.

Rezultatul diferitelor tipuri de regresii, hipnotice sau spontane, în care pacienții retrăiau vieți trecute, sunt edificatoare și pentru cercetările de pionierat asupra momentului de dinaintea nașterii unde sunt valorificate trăiri asemănătoare celor de după moarte.

Deși Franz Mesmer a descoperit pentru Occident hipnoza ca regresie abia în secolul al XVIII-lea, ea a fost folosită ca metodă terapeutică denumită și terapie cathartică abia începând cu ultimele decenii ale secolului al XIX-lea, de fondatorii psihiatriei psihanalitice Sigmund Freud, Josef Breuer și ulterior de Carl Jung.

Mai târziu, în a doua parte a secolului al XX-lea, atenția opiniei publice s-a îndreptat către regresiile spontane, datorate mai ales copiilor cu capacități deosebite (între trei și cinci ani), capabili să-și descrie circumstanțe ale vieților trecute, cu multe detalii, recunoscând teritorii și locuri aparent noi și străine. Astfel de mărturii au fost cuprinse în cartea soților Peter și Mary Harrison, intitulată *Viața de dinainte de naștere,* sau *Douăzeci de ani de cazuri sugestive de reincarnare* (1966) a doctorului Ian Stevenson, rezultatul cercetării a peste 2500 de cazuri realizate în urma călătoriilor în jurul lumii, de la Ceylon până în Alaska.

Psihiatrul și psihologul Stanislav Groff a reușit să combată constatarea general acceptată referitoare la trăirile mistice sau spirituale care aduc salt în evoluția individuală, ca produse ale bolilor funcționale ale creierului. Tot el a impus recunoașterea științifică a terapiilor regresive și tehnica alternativă de vindecare, denumită respirația holotropică, care se aplică fie restrâns în workshop-uri spirituale (la care am avut șansa să particip), fie în spitale și sanatorii, ca terapie transpersonală.

O astfel de abordare, din punctul meu de vedere, aduce o schimbare de paradigmă în viziunea despre evoluția spirituală, atât în cunoaștere, ca versiune holistică de abordare, dar și ca posibilitate naturală de vindecare care folosește arta (muzica sau arta vizuală), ca formă de intermediere.

Oare, in fața atâtor exemple, ne mai putem îndoi de sensul trecerilor noastre multiple și succesive pe această lume pământeană, nu singura cunoscută

[1] Raymond Moody, *Viața de după viață,* Editura Adevăr divin, Brașov, 2016.

sufletului nostru, pe care ni le luăm, desigur, în sensul propriei evoluții la nivel de conștiință cosmică?

2. Tentația conștientizării evolutive între viață și creație

Care este scopul acestor conștientizări despre existență, ființare, evoluție interioară, atât de ușor recognoscibile în izvoarele istoriei?

Toate vorbesc despre imperioasa nevoie de înțelegere a transformării noastre interioare, în ultimă instanță, despre *Dharma, Legea Ordinii Divine*, temă centrală în tradiția primordială și toate tradițiile secundare.

Precizările lui René Guénon, în lucrări precum *Introduction générale à l'étude des doctrines hindoues* sau *Etudes sur l'hinduisme*, se referă la distincția dintre *Dharma* (termen sanscrit ce definește *legea lui Manu),* ca principiu/ voința/ordinea/inteligență universală dată pentru un ciclu al umanității) sau ca reflectare a *imuabilității principiale* în ordinea manifestării, și tradiția primordială, germenele a tot ce e sacru în întregul univers.[1]

Nu degeaba, mulți dintre marii creatori ai timpului s-au îndreptat, cum aprecia și Andrei Pleșu, spre tematica permanentă a căii spirituale, a căutării, a comunicării cu lumea simbolurilor, lucruri care sunt dincolo de istorie, ficțiune, morală sau filozofie.[2]

Teritoriul Graalului, atât de prezent în ideatica wagneriană, sau cel al „experiențelor noastre onirice, al iluminării profetice, al raptului vizionar"[3], circumscriu o zonă care este mai degrabă trans/meta subiectivă, suprasenzorială și autonomă, decât interioară/subiectivă sau obiectivă/non-senzorială.

În acest sens, mi se pare esențial să înțelegem că există și o interdependență între dezvoltarea omului individual și evoluția planetei sale, *recte* a Pământului, după cum evoluția planetei este intim legată de astrul solar de care aparține. La fel se pune și problema raportului dintre evoluția colectivității și a guvernatorului ei solar și chiar de mișcarea Universului.

Putem admite că civilizațiile umane s-au succedat în valuri sau că au fost perioade de mare înflorire economică și artistică urmate de perioade de ignoranță și barbarie, dacă ne amintim că planeta noastră are deja miliarde de ani, iar omenirea câteva milioane.

Minunate civilizații terestre, probabil cu mult mai evoluate spiritual și tehnologic la vremea respectivă decât noi, zac acum pe fundul oceanelor, precum Atlantida, care se pare că se întindea de la ecuator până în Norvegia.

---

[1] René Guénon, *Introduction générale à l'étude des doctrines hindoues, La loi de Manu,* partea a III-a, capitolul V, éditeur Guy Trédaniel, Les Éditions de la Maisnie, Paris, 1987, pp. 152-154.

[2] Andrei Pleșu, *Despre îngeri*, Editura Humanitas, București, 2012.

[3] *Idem,* p. 60.

Mai puțin știm sau acceptăm, însă, ideea că duhurile spirite, aparținând unei civilizații avansate, pleacă în grupuri după finalizarea misiunii lor pământene, către alte astre și planete, iar duhurile noi sosite de pe planete inferioare, o iau de la început urmându-și suișul de cunoaștere și moralitate, până într-un punct de maxim, după care se reia ciclul.

Pământul nostru respiră ca o ființă, fiind impulsionat de fluidele cosmice venite din Univers. Dacă admitem viziunea cosmică propusă de Demetrescu, în cartea sa *Din tainele vieții și universului*[1], putem avea o imagine de ansamblu de cum este alcătuit Cosmosul – creația. Poate ne lăsăm inspirați, ca mine în opusul *I.A.U. Portal*[2], de posibilitatea existenței unei Sfere Divine – Sfera Laboratorul/Creatorul care coordonează alte patru Universuri, așezate în jurul ei, dar la distanțe diferite. „Privite de sus, în proiecția unui plan orizontal, cele patru universuri par a fi așezate după direcția celor patru brațe ale unei cruci."[3]

Astronomia pare să fie de acord cu ideea mai multor universuri, în interiorul fiecăruia existând constelații cu sorii și planetele lor aferente. „Fiecare planetă execută o mișcare de rotație în jurul ei și una de translație, pe un drum ideal în formă de elipsă în jurul soarelui din care a derivat odată. Dar și sorii execută o mișcare de rotație în jurul axei lor și alta în formă de elipsă în jurul universului de care depind. Așadar planetele se învârt în jurul sorilor lor, sorii, în jurul centrului universului lor, iar cele patru universuri, se rotesc în jurul Sferei centrale, divine."[4]

Timpul scurs între o dilatare și o contractare din centrul Universului, care afectează planeta noastră, se poate exprima prin ani solari. Soarele nostru face un traseu în formă de elipsă, de la periferia universului către centrul său, care ține aproximativ 75.000 de ani tereștri – respectiv un an solar. Cataclismele majore care afectează pământul, de tipul Marelui Potop, se pot produce doar atunci când soarele pornește de la periferie spre centru.

Pare de la sine înțeles că noi, actualele duhuri de tip uman, nu o să mai apucăm un alt cataclism, deoarece școala noastră pământească e mai scurtă de 75.000 de ani și probabil, la o vreme așa de îndepărtată, vom fi instalați deja pe o altă planetă. Ce perspectivă halucinantă?

După cum ne îmbărbăta Nietzsche, „avem la dispoziție arta pentru a nu muri din cauza adevărului"; astfel, poate vom alege și acolo, în altă viață sau în altă dimensiune, sau pe o altă planetă, o Karmă/Dharmă asemănătoare celei actuale – de creatori artiști – și vom scrie sau compune muzică ascultând direct prin clar audiție, sunetele planetelor?! Poate că da, cel puțin unii dintre noi.

---

[1] Scarlat Demetrescu, *Din tainele vieții și ale universului*, Editura Emet, Oradea, 2007.

[2] *Portalul ascensiunii, integrității și uniunii,* instalația arhitecturală performativă, opus încă ne-prezentat publicului.

[3] Scarlat Demetrescu, *op. cit.*, p. 247.

[4] *Idem,* p. 247.

Între timp, ne putem lăsa tentați să contemplăm axa verticală a conștiinței, fiecare după propria capacitate actuală, dilatându-ne spre dimensiunile mai înalte de 3D (unde ne aflăm în mod obișnuit), accesând, spre exemplu, inspirația creatoare (4D), sau centrarea în inimă (5D), sau câmpul morfic al geometriei sacre (6D), sau stringurile cosmice galactice și frecvențele acustice sacre (7D), sau Mintea Divină (8 D): ne putem, totodată, contracta spre dimensiuni mai joase, spre exemplu spre mantaua pământului (2D) sau spre nucleul scoarței pământului (1D).

O schemă sugestivă în acest sens ne oferă Barbara Hand Clow în *Alchimia celor nouă dimensiuni*[1]: (fig. 1):

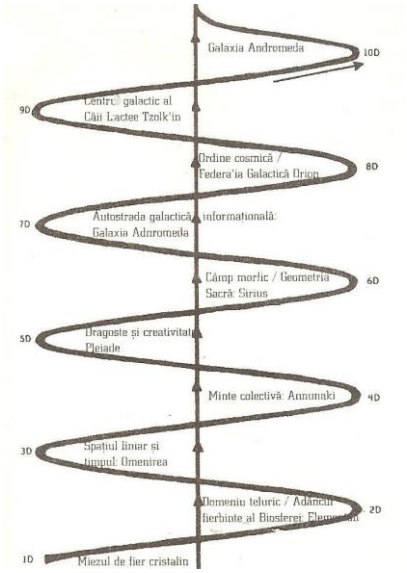

Fig. 1. Axa verticală a evoluției conștiinței, adaptată după adaptată după programul pleiadian, Barbara Hand Cloe[2]

Chiar arta muzicală, prin anumite opusuri ale ei, sau terapia vibrațională prin sunet, pot aduce o modulare a frecvențelor noastre cotidiene de tip 3D și implicit o vindecare, fie accesând teritoriul anorganic al dimensiunii 2D (unde se creează codurile vieții), fie avântând-ne în dimensiunile superioare ale Sinelui Nostru Divin.

În legătură cu dimensiunea a VII-a, a frecvențelor, din axa conștiinței reprezentată de Barbara Hand Cloe, captivantă mi se pare cercetarea lui Paul Devereaux[3], asupra undelor staționare (radiale și orizontale) din peșterile paleolitice sau din structurile megalitice ale menhirelor din Valea Boyone (Irlanda,

---

[1] Barbara Clow & Gerry Clow, *Alchimia celor nouă dimensiuni,* Editura For you, București, 2012, p. 23.

[2] *Ibidem*.

[3] În lucrarea *Stone Age Sound tracks*, Editura Vega, 2002.

existente încă din 9500 î.H.). Devereaux aduce argumente în sensul unei științe acustice foarte avansate deținute de strămoșii noștri, ființe capabile să-și folosească mintea (frecvențele cerebrale) pentru a-și organiza viața.

Poate că aceste peșteri erau de fapt templele lor, ci nu locuințele lor, în care diferitele „puncte, linii și simboluri de culoare roșiatică și neagră marchează proprietățile acustice ale stalactitelor și stalagmitelor”[1], asemenea unor tuburi acustice.

Nu întâmplător, azi se folosesc diferite peșteri ale lumii ca spații alternative de concert, mai ales pentru evenimentele de muzică nouă și poate, în astfel de peșteri, acum mii de ani, se ascultau concerte și se celebrau ceremonii care produceau sinestezia (perceperea culorii prin inducerea sunetului), particularitate neurologică pe care o manifestau și unii artiști moderni, precum pictorul Wassily Kandinsky (fig. 2) sau compozitorul Alexander Scriabin, ambii preocupați de „spiritualul în artă”[2].

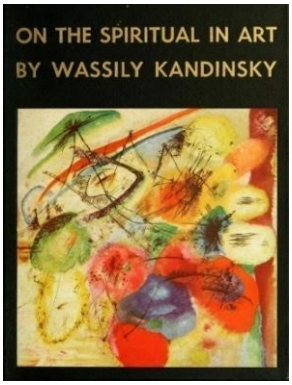

Fig. 2. Wassilly Kandinsky, *On the spiritual in art* cu pictura autorului intitulată *Yellow, Red, Bloue,* pe copertă

3. Modele de raportare la temele spirituale ale conștiinței universale la diverși compozitori occidentali în decursul timpului

Scriabin asocia, bunăoară, celor 12 tonuri muzicale tot atâtea culori, dezvoltând un sistem de coduri (sunete/culori), bazat pe succesiunea cvintelor (fig. 2), fiind influențat în lucrări ale sale, precum *Mesa albă —Sonata a VII-a* pentru pian, sau *Mesa neagră* — a IX-a sonată pentru pian, sau *Poemul extazului,* de simbolismul teosofic al timpului, cu precădere de Helena Blavatsky (*La Clef de la theososofie* sau *Doctrina Secretă*[3]):

---

[1] Barbara Clow & Gerry Clow, *op. cit.*, p. 180.

[2] *On the spiritual in art* este chiar titlul unei lucrări teoretice a lui Kandinsky.

[3] Copia acestei cărți se găsește în Muzeul Scriabin din Moscova (Elena Blavatsky, *Clef de la theososofie*, www.eBookEsoteroque.com).

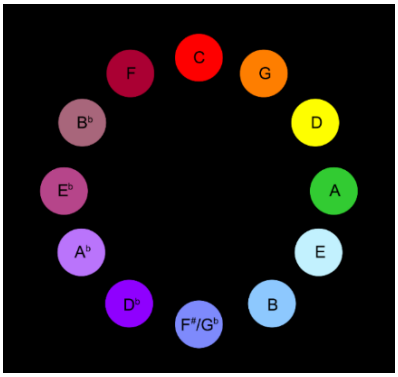

Fig. 3. Cercul cvintelor și al culorilor la Skriabin

Mai mult, chiar celebra sa ultimă Simfonie a V-a — *Prometheus. Poemul Focului* — ilustrată pe copertă (fig. 4) de imaginea fabuloasă a pictorului teosof Jean Delville, era orchestrată pe lângă orchestră și cor și cu un pian special cu lumini care urma să umple spațiul de concert cu diverse culori ale spectrului (în funcție de sunetele emise), susținând climaxul muzical cu lumină albă, aproape orbitoare ca simbol celor mai înalte aspirații ale umanității.[1]

Fig. 4 Coperta la Simfonia *Prometheus*

Chiar dacă premiera a fost făcută fără acest dispozitiv, încă ne-materializat, năzuința sa către o artă totală, sincretică, care să se exprime nu doar prin sunet ci și prin vizual, precum în arta arhetipală primordială, urma să se întruchipeze plenar în cel mai ambițios proiect al său, *Mysterium*, la care a lucrat în anul morții; acest

[1] Traducere din Gary Brown, *Music as Magic: Composer Alexander Scriabin. The American Theosophist*, May 1982, p. 157.

proiect gigantesc urma să combine muzică, dramă, poezie, ritual și esențe olfactive, iar țelul lui era nici mai mult nici mai puțin decât creșterea spirituală și iluminarea publicului pe un parcurs de 7 zile, ce urma să se desfășoare „într-un templu hemisferic din India, care să dizolve planul fizic și să pornească un lanț metafizic care să învăluie lumea'', ca un preambul la o Nouă Eră.[1]

Din punctul meu de vedere, Alexander Scriabin este unul dintre cele mai elocvente exemple de personalități artistice creatoare care credea în muzica sa, ca mijloc de transformare și accelerare a evoluției umanității, dar ca el au fost de-a lungul timpului mulți compozitori occidentali, dintre cei mai notorii, care au explorat ezoterismul și l-au exprimat în creație.

Unii creatori compozitori au făcut-o prin afilierea la practica alchimică: cazul mai puțin cunoscut al lui Monteverdi, care afirma, în prologul monodic la *Orfeo,* „Eu sunt muzica'', și astfel opera începea să transforme și să alchimizeze ceea ce *Foucault* chema proza lumii, folosind muzica pentru a interioriza textul ca inflexiune a prezenței de Sine[2].

Alți compozitori, poate cei mai mulți, au fost inițiați prin filiera masonică, care le-a impactat deopotrivă viața și creația, începând cu Christoph Gluck (în opera *Orphaeus*), continuând cu Bach (*Ofranda muzicală*) sau cu clasicii Haydn, Mozart și Beethoven, mai mult sau mai puțin legați de ideologia Frățiilor așa numiților Illuminati.

Evidente sunt elementele unei practici masonice la Mozart, unele lucrări fiind special concepute, precum *Masonic Funeral Music* (în do minor, K. 477) sau opera *Flautul fermecat,* una dintre cele mai evidente ilustrări ale temei spirituale a luptei între forțele Luminii și ale Întunericului, cu elemente arhetipale hermetice egiptene, camuflate într-o inofensivă *fairy tale*. Până și trilogia ultimelor trei simfonii, fabulos create în timp de două luni (în 1788), pare un triptic inițiatic al simbolisticii masonice, conceput, după Wilfrid Mellers (în cartea sa *Beethoven and the Voice of God*), ca părți ale unui magnific oratoriu inspirat de coralul bachian *Die Auferstehung und Himmelfahrt Jesu.*

De altfel, în aceeași carte, Mellers sugerează că însăși genurile centrale ale clasicismului – sonata și simfonia – sunt de fapt călătorii spirituale, adevărate pelerinaje sonice, în care eroii principali, respectiv cele două teme centrale, sunt supuși încercărilor și provocărilor (travaliilor dezvoltătoare sau variaționale), pentru a ajunge la un nou nivel al unei soluții integratoare; orchestra simfonică însăși este văzută ca un exemplu de frăție masonică, unită în susținerea unei cauze comune.[3]

---

[1] Garyn Lachman, traducere din engleză din *Concerto for Magic and Mysticism: Esotericism and Western Music, The Quest* 90.4, Iulie-August, 2002, 132-137, p. 3.

[2] Daniel K. L. Chua, *Absolute Music and the Construction of Meaning*, Cambridge University Press, p. 35.

[3] Gary Lachman, *op. cit.*, pp. 132-137.

În magnifica *Odă a bucuriei,* din finalul *Simfoniei al IX-a* beethoveniene, este evidentă puterea ideilor filozofilor idealiști (Schelling ori Schlegel), legate de înălțare, iluminare, libertate, fraternitate și nu întâmplătoare a fost alegerea textului lui Schiller, apropiat deopotrivă misterelor orientale, iar o traducere *mot à mot* ar fi pe deplin edificatoare din punct de vedere ezoteric[1]:

Freude, schöner Götterfunken	Bucurie, scânteie frumoasă a zeilor,
Tochter aus Elysium,	Fiică a Câmpiilor Elizee,
Wir betreten feuertrunken,	Intrăm în beția focului
Himmlische, dein Heiligtum!	Ceresc din sanctuarul tău!
Deine Zauber binden wieder	Minunile tale leagă din nou
Was die Mode streng geteilt*;	Ceea ce vremurile au despărțit *;
Alle Menschen werden Brüder*	Toți oamenii devin frați *
Wo dein sanfter Flügel weilt.	Sub aripa ta blândă.

Nu mai puțin viziunea unui creator/dumnezeu imaterial și transcendent din *Missa solemnis* sau celebra *Hammerklavier,* precum și ultimele cvartete beethoveniene revelează dezideratele unei fremătătoare căutări a creșterii spirituale.

După Beethoven, Romantismul occidental a răspândit deopotrivă ideile mistice și ezoterice sau căutarea spirituală, nu de puține ori prin cultivarea magicului, precum Berlioz în simfonia programatică *Fantastica. Episod din viața unui artist,* care abordează zona psihedelicului și transpersonalului, fiind scrisă, după toate aparențele, într-o stare de conștiință modificată.

Wagner este, cu siguranță, cel care a forat cel mai adânc legătura între mistic și muzical. Tema ciclurilor evolutive, din *Inelul Nibelungilor*, cu referire la căderea zeilor vechi ai lui Wotan și emanciparea omului, ca supremă ființă a Pământului, prefigurând o Nouă Eră, pare să prefigureze nu doar teoriile jungiene, pe cele teosofice blavatskiene sau antroposofice steineriene ale începutului de secol XX, dar și pe cele ale *New Age*-ului contemporan nouă, venite, pentru acea vreme, parcă, din viitor. Bayreuth-ul însuși, pe care Wagner a reușit să-l materializeze chiar în timpul vieții lui, era un fel de nou templu al Delphilor, unde muzica wagneriană urma să inițieze publicul, precum vechile tragedii antice, deschizând noi căi de acces către înțelegerea spirituală, având, totodată, și un efect cathartic de eliberare a unor energii ale subconștientului sau chiar de clarvedere[2].

Pe o altă direcție ezoterică decât cea a lui Scriabin, reiterând, de astă dată misticismul păgân rus, aproape de granița cu primitivismul, Stravinsky compune

---

[1] Consider că textul în română cu care ne-am obișnuit este departe de înțelesurile celui original în germană.

[2] *Ibidem*.

Sacre du printemps, menit să exprime sublima renaștere a naturii, conștiente de sine. Celebrul balet a fost realizat în colaborare cu coregraful Vaclav Nijinsky și cu Nicholas Roerich, pictorul și scriitorului spiritualist care a realizat scenografia și costumele (fig. 5), el însuși un devotat practicant al misticismului Tibetan – bazat pe ideea iluminării și accesării spațiului multidimensional al *Shambalei* (fig. 5).

Fig. 5, Imagine cu costume/scenografie semnate de Nicholas Roerich, pentru *Sărbătoarea primăverii*

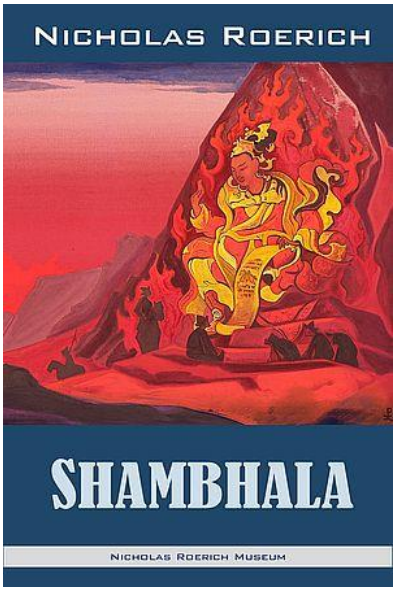

Fig. 6. Copertă la cartea *Shambala* de Nicholas Roerich,
cu imaginea realizată de autor

Interesant de remarcat că, ulterior, relația cu spiritualitatea și divinul se va exprima, la Stravinsky, în perioada neoclasică, pe filiera ortodoxă a psalmilor lui David (38, 39 și 150), din *Simfonia psalmilor*, în care *muzica (consumată)* se relevă ca o reîntoarcere către sursă/Suprema ființă, după ce a fost răspândită în lume, spre comunicare, și astfel ciclul se încheie[1].

Simbolismul francez a influențat deopotrivă emanciparea unei gândiri spirituale în planul muzical, iar Debussy și ulterior Messiaen au fost foarte deschiși acestui canal.

În *Holy Blud, Holy Grail,* autorii (Michal Baigent, Richard Leigh și Henry Lincoln) fac publică afilierea lui Debussy la ordinul Rosa – Cruce sau ca Mare Maestru al Prioriei Sionului[2] (după Victor Hugo și înainte de Jean Cocteau); de aceea, nu întâmplătoare a fost empatia lui Debussy cu drama merovingiană *Pelléas et Mélisande,* a lui Maurice Maeterlinck (după care a compus opera cu același nume), cu tema ei centrală inspirată de metafizica ciclurilor creației și distrugerii, dictate de polaritățile lui *Eros* (iubire) și *Anteros* (haos/distrugere)[3].

Pe de altă parte, celebrul poem simfonic debussyst *Prélude à l'après-midi d'un faune*, pe poemul simbolistului Stéphane Mallarmé, este unul dintre exemplele elocvente de muzică a develor sau a evoluției spiritelor naturii (*music of the deva or nature spirit evolution)*[4], despre care vorbea compozitorul teosof Cyril Scott, în *Music: Its Secret Influence throughout the Ages*[5], o carte minunată destinată elevării rolului muzicii în evoluția umanității.

Pe o filieră asemănătoare se statuează și prezența lui Messiaen în lucrările sale care exprimă fascinația panteistică pentru lumea naturii, cu precădere a păsărilor (în *L'abîme des oiseaux*, *La fauvette des jardins*, *Le réveil des oiseaux* sau *Chronochromie*); de altfel, după P. D. Ouspensky, în *Tertium Organum*, cântecul păsărilor fiind principala funcție existențială a acestei specii[6]. Totodată, deschiderea pentru tema biblică escatologică, precum în *Quartet for the End of Time*, inspirat de Cartea Revelației și mai ales simfonia *Turangalîla,* bazată pe legenda tristanescă, al cărei titlu de rezonanță sanscrită (*turanga* – curgerea timpului și *lila* –iubire/bucurie*)*, denotă aceeași căutare a transcenderii prin artă, dincolo de lumea fizică, atât de familiară învățăturilor antroposofice.

---

[1] Citate ale lui Stravinsky: *New world Encyclopedia,* http://www.newworldencyclopedia.org: „Thus, the consummated work [composition] spreads abroad to be communicated and finally flows back toward its source. The cycle, then, is closed. And this is how music comes to reveal itself as a form of communion with our fellow man—and with the Supreme Being".

[2] Michal Baigent, Richard Leigh, Henry Lincoln, *Holy Blud, Holy Grail,* open Collection, p. 122.

[3] Maeterlinck a fost profund influențat de metafizica clasică greacă, cu precădere de cea pitagoreică numerologică.

[4] *The music of the deva or nature spirit evolution* este chiar titlul unuia dintre capitolele cărții lui Cyril Scott.

[5] Publicată în 1933.

[6] P. D. Ouspensky, *Tertium Organum: The Third Canon of Thought, a Key to the Enigmas of the World*, Versiune în limba engleză, Nicholas Bessaraboff & Claude Bragdon, Knopf, New York, 1981.

Interesant de remarcat la Messiaen este și aspectul asemănării cu Scriabin, ca beneficiar al fenomenului psiho-perceptiv al sinesteziei, în ceea ce privește corespondența vibrațională sunet-culoare, teoretizată în volumul său *Traité de rythme, de couleur et d'ornithologie* sau chiar specificată în partituri, pentru uzul dirijorilor (în *Couleurs de la cité céleste* sau *Des canyons aux étoiles).*

Spațiul dodecafonic atonal și serial al celei de-a doua școli vieneze, cu precădere prin întemeietorul ei Arnold Schönberg, este deopotrivă tributar unui misticism numerologic și deopotrivă antroposofic. Din scrierile lui Schönberg, mai cu seamă în eseul *Composition with twelve Tones / Compoziția cu douăsprezece tonuri*, apar idei legate de daruri ale subconștientului primite (inclusiv de compozitori) de la Creatorul Suprem (Supreme Commander), sau legate de cerurile misticului Emmanuel Swedenborg (descrise în Seraphita[1] lui Balzac), în care unitatea spațiului muzical depinde de un program unitar și absolut al percepției, unde nu există un absolut jos, sus, înainte sau înapoi[2]; într-un astfel de tărâm non-fizic al intuiției, compozitorul poate fi transportat într-o stare de conștiință înaltă de unde poate percepe *musikalische Gedänke* (ideea muzicală)[3].

Nu degeaba lumile din *Pierrot lunaire* sau din *Noapte transfigurată* sunt bântuite de percepții ale unor tărâmuri extrafizice, deopotrivă angelice sau demonice, în care personajele centrale par să se miște cu ușurință.

Apropiindu-ne de timpurile noastre, printre compozitorii devotați practicilor spirituale, precum cele taoiste sau buddhismul Zen, se numără John Cage, și el preocupat de teoriile moderne ale haosului sau ale cuantumului nedeterminat, ca noi modalități de înțelegere a universului. O astfel de provocare de imitare a naturii în modul ei de operare[4] (idee preluată de la Ananda K. Coomaraswammy[5]), și-a luat Cage în opusul pentru pian *Music of Changes*, introducând sistemul de divinație *I Ching* (*Cartea schimbărilor),* chiar în tehnica aleatorismului compozițional, aplicat la diverși parametri sonori (înălțime, durată, dinamică sau tempo).

Poate unul dintre cei mai mistici și deopotrivă notorii compozitori contemporani este Karlheinz Stockhausen, ce își revendica apartenența (la nivel de suflet) în planeta Sirius, căreia, de altfel, i-a dedicat lucrarea simfonică cu același

---

[1] O poveste transcendentală a îngerilor tentați de demoni și ascensiunea lor. Manon Welles, *„Seraphita by Balzac: A Swedebborgian Novel About the life of an Angel"*, 11, 11, 2015, http://aristocratsofthesoul.com/balzacs-seraphita-a-swedenborgian-novel-about-the-life-of-an-angel/, accesat la 03.11.2018.

[2] John Covach, *Schoenberg and the Occult: Some Reflections on the „Musical Idea"*, în: *Theory and Practice: Journal of the Music Theory Society of New York State*, 17, 1992, pp. 103-108.

[3] *Ibidem*.

[4] John Cage, *An Autobiographical Statement*, http://johncage.org/autobiographical_statement.html, accesat la 18 noiembrie 2018.

[5] Filozof ceilonez dedicat simbolismului si metafizicii artei și culturii indiene și fondator al *perennialismului* (Școala tradițională), alături de René Guénon și Frithjof Schuon.

nume. Mai mult, el se considera „o antenă de acordaj în muzica sferelor”[1] și, din punctul meu de vedere, întreaga sa operă muzicală poate fi clasificată drept spirituală, cu atât mai mult opusurile *Mantric Music*, *Cosmic Music*, *Inori*, *Stimmung (Acordaj)* sau *Sternklang (Sunetul stelelor).*

Lucrarea cea mai elocventă în ceea ce privește tema ascensiunii spirituale a sufletului este ciclul de șapte opere intitulat *Light. The Seven Days of the Week* (1977-2002), pentru voci, instrumente și sunet electronice, inspirat de *Urantia Book*, volum deopotrivă spiritual, filozofic și științific. Această controversată carte fără autor[2] abordează teme ontologice precum natura divină, originea și rolul umanității în univers, sensurile vieții, scopul și misiunea pe pământ, reunind sisteme spirituale diverse, precum sufismul, catolicismul sau yoga integrală (Sri Aurobindo), într-o linie de fuziune pe care Stockhausen a îmbrățișat-o.

Fără a respecta necesitățile unei opere convenționale (cu privire la un arc al povestirii sau la libretele care sunt concepute în limbi diferite, chiar inventate), ci mai degrabă ale unei antologii, fiecare dintre cele 7 părți (care însumează 29 de ore de muzică, în total), reprezintă puneri în scenă foarte complexe, de sine stătătoare, cu efecte dramatice mai degrabă abstracte și simbolice (fig. 6). Personajele centrale Michael, Lucifer, Eva interacționează sau intră în conflict, ajungând în final în uniune, conexând cu teme arhetipale și deopotrivă planetare universale (Luna/maternitate, Marte/eroism/luptă, Venus/Iubire etc.).

Fig. 6. Scenă din *Montag aus Licht (Luni din Lumină)*

[1] Matthew Guerrieri, *The cosmic legacy of Karlheinz Stockhausen*, original in English: He came to consider himself an antenna for tuning in the music of the spheres.

[2] Fără a avea un autor precis, această carte se pare că a fost dictată de ființe celeste pentru relevarea lumii.

Filiera românească este deopotrivă foarte importantă în peisajul preocupărilor spirituale cu implicații în creația muzicală, cu precădere la compozitori precum Corneliu Cezar, Corneliu Dan Georgescu sau Octavian Nemescu.

Dacă *Aum,* semnată de Corneliu Cezar, nu numai că marca începutul fenomenului muzicii electronice în România, dar sonda și semnificațiile cosmologice (Creație, Menținere, Distrugere) ale sunetului mantrei promordiale, alte teme ezoterice și existențiale erau aprofundate în lucrări muzicale precum *Ziua fără sfârșit, Rota,* sau în tratatul teoretic *Sonologie. Spre o hermeneutică a Muzicii* (în care pleda inclusiv pentru înțelegerea muzicii ca unealtă de vindecare).

Corneliu Dan Georgescu orientează căutarea spirituală în creație și în teorie spre viziunea arhetipală, care, prin simbolurile sale imuabile, dezvăluie cheile și codurile creației și ale evoluției universului. Corneliu Dan Georgescu îi dedică acestei direcții mai multe serii de articole de *Studii asupra arhetipurilor muzicale* (precum simbolismul numerelor, figurilor geometrice), sau cele ale polarităților major/minor, *initium/finale,* sau pe care le corelează cu arhetipurile universale *yin/yang*, *animus/anima*, naștere/moarte, sau ale elementelor/esențelor primordiale etc*);* aceste forme/categorii arhetipale sunt exprimate în multe dintre lucrările sale, fie camerale *(Compoziție în Negru și Alb, Compoziție cu linii drepte, Compoziție cu triunghiuri și patrate, Compoziție cu culori elementare)*, fie simfonice (*Modele, Et Vidi Caelum Novum* — fig. 7a), *Ex Aeterno Tempore*), fie vocale **(***Ritual for the Silence, In Lucem Sempiternam*), fie electronice (*New Zealand Meditations, Music for an Illuminating Conversion, End-a-Beginning, Ritual for the Harmony)* sau în mai recentele lucrări în care semnează și video (*Atemporal suggestion 1 & 2, Crystal Silence, De Sublimi Finis* — fig. 6b).

Fig. 7 a/b. Coperta la partitura ***Et Vidi Caelum Novum*** de C. D. Georgescu

Dar compozitorul arhetipal poate cel mai dedicat temei trecerilor și încercărilor sufletului în evoluția sa existențială este, după părerea mea, Octavian Nemescu, în creații precum ciclul *Four Dimensions in Time*, sau în *Illuminations, Will The King Die*?, dar cu precădere în ciclul orelor (fig. 8a), ca parte din *Muzica timpului și a locului,* ca de altfel și *Metabizantinirikon, Alpha, Omega, Finalis* sau *Concentric* (fig. 8b):

Fig. 8a/b, lucrările înregistrate pe CD din *Stările timpului și spațiului* de Octavian Nemescu

Lucrările destinate celor 24 de ore, ciclul încă deschis[1], fac parte dintre opusurile ritualice, de inspirație inițiatică egipteană, care, la modul ideal ar trebui oficiate într-un spațiu geometric piramidal sacru (cu vârful în jos), în care interpreții urcă (pe partea din stânga, spre miezul zilei) sau coboară (partea din dreapta, spre miezul nopții), de la caz la caz, executând totodată mișcări speciale notate în partitură. O astfel de călătorie reiterează călătoria căutătorilor adevărului pentru a-și primi inițierile, sau, și mai profund, călătoria lui **Thoth** atlantul în întunecatele săli din *Amenti,* unde se întâlnea cu Maeștrii Puterilor pentru a-și spori Lumina.

În viziunea lui Nemescu, în zona subterană se cântă muzica de la miezul nopții, iar celelalte se cântă la parter, pe nivele succesive ce corespund succesiunii orale. Astfel, panta de coborâre sugerează călătoria Eu-lui superior înainte de naștere și îmbrăcarea în corpurile ce-i vor reprezenta personalitatea în viitoarea încarnare[2] (fig. 9), iar panta urcătoare reprezintă creșterea spirituală prin inițiere:

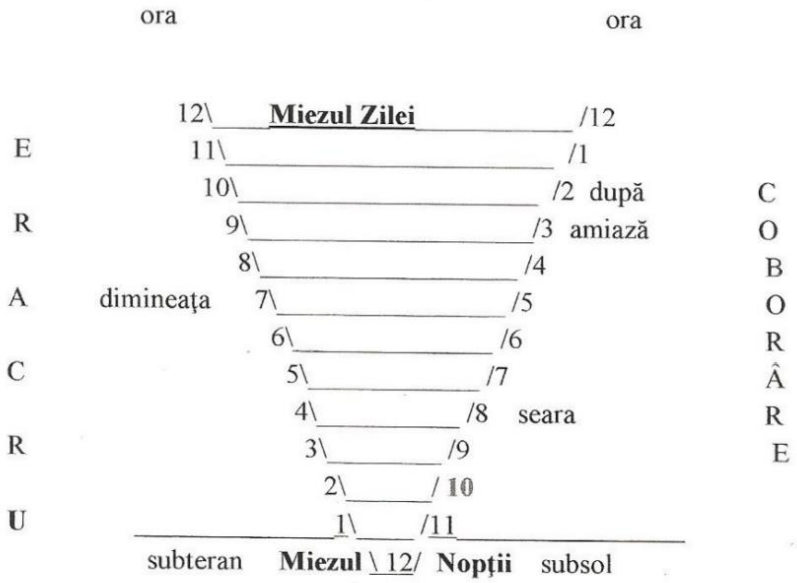

Fig. 9, Schema orelor din *Ciclul orelor* de Octavian Nemescu

Pentru Nemescu, muzica este un mijloc de trezire spirituală, și chiar mai mult, sau/și de aliniere la Sinele Divin, uneori prin mijlocirea așa-numitei metamuzici sau a muzicii imaginare, interiorizate:

[1] În anul 2018 autorul afirma că mai rămâne de finalizat muzica pentru ora 9.
[2] Din prezentarea autorului de la DUANEGDIA (pentru ora 10 seara).

Fig. 10, Coperta la *Muzica imaginară, Ascensio*

Această trecere în revistă nu epuizează bogăția de exemple care configurează reperele spirituale ale diferiților compozitori occidentali și români, ci reprezintă o selecție pe care am considerat-o reprezentativă pentru tema evoluției conștiinței, mai mult sau mai puțin asumată la compozitorii în cauză.

BIBLIOGRAFIE

BAIGENT, Michal, *Holy Blud, Holy Grail,* Leigh Richard & Lincoln Henry, open Collection

BROWN, Gary, Music as Magic: Composer Alexander Scriabin "The American Theosophist" (May 1982)

BUKNER, R. M., *Cosmic Consciousness: A Study in the Evolution of the Human Mind*, Innes & Sons, Philadelphia, 1905

CHUA, K.L. & Daniel, *Absolute Music and the Construction of Meaning*, Cambridge University Press

CAYCE, Edgar, *Sufletul și Spiritul,* Editura Adevăr divin, Brașov, 2009

CLOW, Barbara & CLOW, **Gerry,** *Alchimia celor nouă dimensiuni,* Editura For you, București, 2012

COVACH, John, Schoenberg and the Occult: Some Reflections on the "Musical Idea", în: Theory and Practice: Journal of the Music Theory Society of New York State, 17, 1992

DEMETRESCU, Scarlat, *Din tainele vieții și ale universului,* Editura Emet, Oradea, 2007

DEVEREAUX, Paul, *Stone Age Sound tracks*, Editura Vega, 2002
GUÉNON, René, *Introduction générale à l'étude des doctrines hindoues, La loi de Manu,* Guy Trédaniel, Les Éditions de la Maisnie, Paris, 1987
GUÉNON, René, *Symboles fondamentaux de la Science sacrée*, Les Éditions Gallimard, Paris, 1962
GĂNESCU, Cristian, *Omul în afara trupului,* Editura Alaya, București (on-line)
GUERRIERI, Matthew, *The cosmic legacy of Karlheinz Stockhausen,* Wolke Verlag, Hofheim Printed in Germany Typesetting, Simoncini Garamond, 2016
GUSTUS, Sandie, *Less incomplete,* Edit. O-Books, Winchester, UK, Washington, USA, 2011
KANDINSKY, Wassily, *On the spiritual in art. The Pyramid*, Guggenheim Foundation, N. Y. City, Hilla Rebay Editor, 1946
LACHMAN, Garyn, „Concerto for Magic and Mysticism: Esotericism and Western Music", în: The Quest 90.4 (Iulie-August, 2002)
OUSPENSKY, P. D., *Tertium Organum: The Third Canon of Thought, a Keyto the Enigmas of the World*, versiune în engleză, Nicholas Bessaraboff & Claude Bragdon, Knopf, New York, 1981
PLOTIN, *Enneade* VI, 7 (38) 31-32, Editura IRI, București, 2007
PLEȘU, Andrei, *Despre îngeri*, Editura Humanitas, București, 2012
MOODY, Raymond, *Viața de după viață,* Editura Adevăr divin, Brașov, 2016
SCHUON, Frithjof, *Despre unitatea transcendentă a religiilor,* Humanitas, București, 1994
TOURNIAC, Jean, *Melchisedec sau tradiția primordială*, Editura Herald, București, 2009
ZOHAR, *Cartea splendorii,* Editura Herald, București, 2015
TIBOR, Gy. Ujlky, Regresia Prananadi. Tehnica tibetană a iertării. Eliberarea prin reamintire, Editura Imprimeria de Vest, Oradea, 2013

WEBOGRAFIE

* * *, *Interviu cu Petre Țuțea,* https://doxologia.ro
* * *, *Teoria Corzilor*, http://www.fortasigratie.ro/realitati-contemporane/vidul-cuantic.htm,
* * *, *Tăblițele de smarald ale lui Toth,* http://www.crystalinks.com/emerald.html
BLAVATSKY, Elena, *Clef de la theososofie*, www.eBookEsoteroque.com
CAGE, John, *An Autobiographical Statement*, http://johncage.org/autobiographical_statement.html
CHOPRA, **Deepak,** *The Future of God, The future of Good,* interviu, https://www.youtube.com/watch?v=91RCukg5BGo
GODWIN, Joscelyn, *Harmonies of Heaven and Earth: From Antiquity to the Avant-Garde,* https://hermetic.com/godwin/musical-alchemy
GRANT, M. J., MISCH, Imke, *The Musical Legacy of Karlheinz Stockhausen: Looking Back and Forward*, Wolke Verlag, Hofheim, 2000, www.wolke-verlag.de
NOICA, Constantin, *Interpretarea la Phaidon*, E-book, https://www.scribd.com/document/335353038/PLATON-Phaidros-Interpretare-pdf.
WELLES, Manon, „Seraphita by Balzac: *A Swedebborgian Novel About the life of an Angel"*, 11, 11, 2015, http://aristocratsofthesoul.com/balzacs-seraphita-a-swedenborgian-novel-about-the-life-of-an-angel